ఫలశ్రుతి

రేపు నాపుట్టినరోజు - రేపటితో నాకు అరవయిఏళ్ళు నిండుతాయి. పారమిత - తనకారు వెనక సీట్లో సుఖంగా పడుకొని వెనక పక్కకి అతివేగంగా ప్రయాణం చేస్తూన్న చెట్లకొమ్మల్ని. అవి చీలుస్తూన్న ఆకాశాన్నీ, అందులో కదలకుండా తనకారుతో సాగి వస్తున్న మబ్బు తునకల్నీ చూస్తున్నాడు. అంటే వాటినే చూడ్డం లేదు అతను. వాటివెనక రూపంలేని, అంచులు కరిగిపోయిన కొన్ని ఆకారాల్ని అతను పునర్నిర్మించుకొంటున్నాడు.

పారమిత అతని పౌరుష నామధేయం. బౌద్ధసిద్ధాంతాల సారం ఆకళించుకుని వాటిని తన రచనలో రూపకల్పన చేస్తున్న రోజులలో, అతని శిష్యబృందం - అతన్ని గురించి మాట్లాడినప్పుడల్లా పారమితపదాన్ని ఉపయోగించేవారు, ఒకదశాబ్దం. ఈ విధంగా గడిచాక, హఠాత్తుగా తనగ్రంథం ఒకటి ప్రచురిస్తూ - రచయితపేరు పారమితగా అందులో అచ్చువేయించాడు. ఈ మారు పేర్లంటే తనకు చిరాకని అంతకుముందు అంటున్నవాడు, ఈ విధంగా తనపేరు మార్చుకునేసరికి, శిష్యబృందం పరమానంద పడ్డారు, కొందరు అభినందించారు. కొందరు కొంతసరదా, కొంత

అభిమానం, కొంత కొంటెతనం జతపరచి, ఇదేమిటని ప్రశ్నించారు. అందుకతను సమాధానంగా ప్రజాభిప్రాయానికి తల ఒగ్గడం ఎంత గొప్పవారికయినా తప్పదని అన్నాడు.

ఆకాశంలోని మబ్బుల్లోంచి అతని మనోనేత్రాల ఎదట ఒక అపూర్వరూపం సాక్షాత్కరించింది. ఆ రూపం అతని మరదలు రమాదేవి. అయితే అది ఆమె చిన్ననాటి రూపం. పండు తమలపాకు వంటి మైఛాయ, పక్క పాపిడి, వాలుజడ, పాపిడిలో కలిసిపోయి ఒకచిన్న సుడి, కొంచెం ఒత్తయిన కనుబొమలు, విశాలమయిన కళ్ళలో అందమయినమెల్ల. ఆ మెల్లకంటితో ఆమె నవ్వినప్పుడు చల్లని వానజల్లు పడినట్లుంటుంది. ఆవానజల్లు ఎవరిమీదో చెప్పడం కష్టం. తను ఎటు చూస్తున్నది ఎదటివాళ్ళకు తెలియడం కష్టమనీ, అంచేత తన చూపులతో తన ఇష్టం వచ్చినవాళ్ళను గమ్మత్తు చెయ్య వచ్చుననీ ఆమె ఆనాడే గ్రహించిందని అతని గట్టి నమ్మకం.

రమాదేవి కిప్పుడు ఏభయ్యోపడి - అయిదారుగురు పిల్లలు. తల నెరసిపోయింది. కనుబొమలు కూడా కొద్దిగా నెరుస్తున్నాయి. మధ్య పాపిడి. కాని పాపిడి కిప్పుడు ఇంకోపక్కని, ఆ సుడి అల్లాగే ఉంది. అది మారకుండావున్న ఆమె మనఃప్రవృత్తికి ఒక బాహ్య చిహ్నంగా నిలిచిపోయింది. మెల్లకన్ను వెనకటిలాగే చిత్రంగా నవ్వి గాభరాపెడుతుంది.

శిష్యులు అతనికి మరునాడు పెద్ద ఎత్తున షష్టిపూర్తి ఉత్సవం తలపెడుతున్నారు. బ్రహ్మాండమంత ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు.

ప్రజాభిప్రాయానికి తలఒగ్గి అతను ఒప్పుకున్నాడు. ఉత్సవంలో అతను ప్రధాన విగ్రహంగా కూచోడం, అతన్ని అందరూ పొగుడుతూ ఉపన్యాసాలివ్వడం, తలుచుకుంటే అతని మనస్సు ముడుచుకు పోతుంది.

అతను బాధగా ఒక్కసారి కళ్ళుమూసుకున్నాడు. పక్కనించి పోతున్న లారీ తాలూకు చప్పుడు, దుమ్ము అతన్ని మళ్ళీ ఈలోకం

లోకి తీసుకొచ్చాయి. ట్రంకురోడ్డునించి కొంచెం దూరంలో నిడదవోలు పోయీ రోడ్డు కుడిపక్కకు చీలుతుంది.

"చెంచయ్యా, కుడిపక్కకి తిప్పు" అన్నాడు.

చెంచయ్య చెప్పింది చెయ్యడమేగాని, ఎందుకని ఎన్నడూ అడగడు. అందుకే ఇరవయి ఏళ్ళయినా అతన్ని మాత్రం మార్చలేదు. పనిమనుషులు నౌకర్లు, వంటమనిషి, చివరకు స్నేహితులు తరుచు మారిపోతుంటారు. నాలుగయిదు రోజులు ఎవరినన్నా రోజూ చూస్తుంటే అతనికి విసుగు పుడుతుంది. తన ఇంట్లోనేగాదు. ఏ ఊళ్ళోనూ అతను ఒక నెలకన్నా వరసగా ఉండలేడు.

"మీరెవరినీ ప్రేమించలేదా? పెళ్లెందుకు మానేశారు?" అని అడిగాడొక శిష్యుడు.

"ఒకే పెళ్లాన్ని ఇన్నేళ్లు చూస్తూ కూచుంటే మతిపోదూ?" అన్నాడతను. ఎటువంటి ప్రశ్నలయినా శిష్యులతన్ని అడగొచ్చు. ఆ చనువిస్తాడతను.

అయినా అతను చెంచయ్యని మార్చలేదు. చెంచయ్యతో అతను ఏంచెప్పినా చెంచయ్యలో కదలిక కనబడదు. చెప్పిన పని చేసేస్తాడు. అతని రహస్యాలెన్నో చెంచయ్యకు తెలుసు. ఆ కారు వెనకసీట్లో ఎన్నో ఘట్టాలు - తను ఇతరుల యెడల వెర్రిగా ప్రవర్తించినవి. - తనయెడల ఇతరులు వెర్రిగా ప్రవర్తించినవి. - కాని చెంచయ్య చూపుల్లోనయినా అవేవీ తెలిస్తున్న సూచన ఉండదు. కాని చెంచయ్య స్తబ్ధుకాడు. తెలివి చురుకుదనం ఉన్న స్తబ్ధత్వం. బౌద్ధసూత్రాలసారం ఏదో అతని మూర్తిలోఉంది పారమిత - ఒకరకంగా అన్నీ తెలిసి - ఒకరకంగా తెలివికి అతీత మయిన స్థితి.

చెంచయ్య ఎడల అతనికి కృతజ్ఞతతో కూడిన అనురాగం ఉంది. ముఖ్యంగా చెంచయ్య అతని జీవితంలోని సుడిగుండాల్లో కూడా ఉంటూ, దూరంగా అంటీ ముట్టకుండా ఉన్నాడు.

వెంకయ్య కారుని సరిగా రమాదేవిగారి ఇంటిముందు ఆపాడు. ఏంచెయ్యాలో వెంకయ్యకి చెప్పకుండానే తెలును.

"బాబాయొచ్చాడమ్మోయి" అని అరిచాడు నాలుగో కొడుకు రంగప్ప. రంగప్ప మూడు మూర్తులా తల్లి పోలిక.

"నీ షష్టిపూర్తి ఆహ్వాన పత్రం వొచ్చింది" అంది రమ.

"అందుకే రాజమండ్రి పోతున్నాను. ఒకసారి నిన్ను చూసిపోదామని ఇలా వచ్చాను" అన్నాడతను.

"అదేమిటి? అంటే నన్ను రావొద్దని చెప్పడమా?" అంది రమ. అందులో కొంటెతనం ఉందో లేదో అతను తేల్చుకోలేక పోయాడు.

నీకు రూపమ్ములేదు కాని సకలాకృ
తులకు మూలమైనది నీ కనుల కదలిక

వెర్రి కుర్రతనంలో ఆమెనుద్దేశించి వ్రాసిన పద్యపాదాలవి. చటుక్కున జ్ఞాపకం వచ్చాయి. అతను ఆమెవేపు చూశాడు.

* * *

నాకు రేపటితో అరవయి ఏళ్లు నిండుతున్నాయి - అదొక పర్వదినం.

శిష్యులంతా అతి ఉత్సాహంగా అతనికోసం ఎదురు చూస్తూంటారు. వేదిక చక్కగా అలంకరిస్తారు. రేపు అన్ని రోజులవంటిదీ కాదు. రేపు వేరు. రేపు మరొక రోజు.

అప్పుడతని వయస్సు పాతిక సంవత్సరాలు. అప్పుడతనికి బ్రతుకంతా ముందు ఉంది. ఎందరో కట్నం కానుకలతో సహా తమ పిల్లల్ని ఇస్తామని తయారయారు. అతను వెటకారంగా నవ్వి ఊరుకున్నాడు. పెళ్ళి తనబోటివాళ్ళకి సరిపడదు. మామూలు మగవాళ్ళకి పెళ్ళి. మాణిక్యంలాంటి వాళ్ళకి. మాణిక్యం అతని తోటివాడు. అతనికి భోజనం నిద్ర ఆ రోజుల్లో జీవితానికి ప్రధాన లక్ష్యాలు. రమ దిక్కులేని పిల్ల. తల్లి పోయింది. తండ్రి తాగుడు

కింద ఉన్న ఆస్తి కర్చుపెట్టేశాడు. అతని తండ్రి ఆమెను వేరదీసి పెంచాడు. అతనితోపాటు పది సంవత్సరాలు పెరిగింది.

నాలుగు మండువాల ఇల్లు. దక్షిణంవేపు అన్నివేపులా గోడలున్న పెరడు. అందులో ఒకమూల తెగ పెరిగిన మల్లెపందిరి. ఇల్లు పాతది. ఉత్తరపుగోడ నానుకుని పెరిగిన పెద్ద చింతచెట్టు ఇంటిగోడని కొంతవరకు తినేసింది. గాలి వీచినప్పుడల్లా చెట్టుకొమ్మలు కప్పు మీద రాసుకుని పెంకుల్ని కిందికి తోసేసేవి. అతనూ రమా పెల్లెక్కి లేత చింతకాయలు కోసుకుతినేవారు. పెంకులచాటున దాచిపెట్టిన ఉప్పుపొట్లాలు ఉండేవి. చింతకాయలు ఉప్పుఅద్దుకుని రమ పరపర నమిలేది. అతనూ నమిలేవాడు. చింతకాయలు తిన్న తరువాతపళ్ళు పులిసి అతనికి అన్నం సహించేది కాదు. రమ మాత్రం శుభ్రంగా తినేది.

మామ - అంటే రమతండ్రి - తాగుడుకోసం డబ్బు అవసర మయినప్పుడల్లా అతని తండ్రి దగ్గరకొచ్చి కాళ్ళావేళ్ళా పడేవాడు. అతని తండ్రి అసహ్యించుకున్నా చివరికి డబ్బు పారేసేవాడు. డబ్బు తీసుకున్న తరువాత మామ మళ్ళీ కనిపిస్తే ఒట్టు. రమ తాగి వచ్చిన తండ్రిని అతి ఆదరంతో పడుకోబెట్టేది. అతని అర్థంలేని వాగుడు అంతా శ్రద్ధగా వినేది. ఊఁ కొట్టేది. అతను మగతనిద్రలో మునిగిపోగానే అతనిమీద దుప్పటికప్పి, దీపం ఆర్పేసి ఇవతలకి వచ్చేసి మామూలుగా కబుర్లుచెప్పేది. రమ పెళ్లినాడు కన్యను ధార పొయ్యడానికి అతను రాలేదు. గుడి ఆవరణలో తాగి పడుకున్నా డని తరవాత తెలిసింది. అతని తల్లీ తండ్రి పీటలమీద కూర్చుని కన్యాదానం చేశారు.

గుడిపైనున్న విష్ణుచక్రం కొద్దిగా పక్క కొరిగింది. మదురగోడ చాలాభాగం కూలిపోయింది. అక్కడక్కడ రాళ్ళు ఊడిపోయాయి. పచ్చగన్నేరు మొక్కలు గుడిచుట్టూ. నంబిఆచార్లు స్నానం చేసి నామాలు పెట్టిన పెద్ద కంచుగిన్నెతో నీళ్లు తెచ్చుకునేవాడు. రమా అతను ఎన్నో సాయంకాలాలు ఆ గుడి ఆవరణలో గడిపారు.

ఎప్పుడూ ఇద్దరిమధ్యా ఏవో వాదోపవాదాలు జరుగుతుండేవి "ప్రక్కింటి సుబ్బన్న పెళ్ళాం మంచిదా ?" చెడ్డదా ?- "కరణం గోపాలం ఎందుకు అస్తమానూ దగ్గుతాడు ?" - "వెంకమ్మ వీరా స్వామితో నిజంగా లేచిపోయిందా?"

* * *

నాకు రేపటితో అరవయిఏళ్లు నిండుతాయి. నా జీవితం వృథా కాలేదు. లోకాని కెంతోనే నిచ్చాను. నా హృదయాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా కోసి వాటినన్నిటినీ రచనలుగా మలిచి లోకాని కిచ్చాను నేనుపడబాధ లోకానికేంతెలుసు. నాకు సుఖంలేదు. కాని లోకానికి సంతోషాన్నిచ్చాను. నాకు తృప్తి లేదు. లోకానికి పరిపూర్ణమైన తృప్తిని అందించాను. లోకాన్ని నే నెరుగుదును. కాని లోకం నన్నెరగదు - నాపేరు స్మరిస్తుంది. ఆ పేరుకి సమ్మానాలు చేస్తుంది. నా వ్యక్తి లోకం కాలికింద నలిగి నలిగి బాధపడుతుంది. బాధలోనుంచి గాని రచనలు రావు. కాని ఆ రచనలు ప్రజలకు సుఖాన్నే అందిస్తాయి.

రమ, ఆమె భర్త వెనక సీట్లో, కులాసాగా కూర్చున్నారు. వేళా కోళా లాడుకుంటున్నారు, చిన్న పిల్లల్లాగ. అవును, వడ్డీ వ్యాపారాల్లో మునిగి తేలేవాళ్ళు వయస్సుతో పెరగరు. రమ తత్వంకూడా అచ్చంగా అలాంటిదే. అతని పద్యాలు విని ఆమె నవ్వేది. ఆమెకు మంచి తిండి ఇష్టం. మంచి గుడ్డలు ఇష్టం, మంచి నగలు ఇష్టం, ఊహలూ ఉద్యానవనాలూ ఇవన్నీ ఆమెకు దూరం. ఒకరకంగా రమ మంచి మొగుణ్ణే సంపాదించుకుంది - తనలాంటి తత్వమే మొగుడుదీని.

"రమని పెళ్ళి చేసుకోకూడదురా ? - అన్నాడు అతని తండ్రి. అతను నవ్వాడు. పెళ్ళిని గురించి తండ్రికి ఒక పెద్ద ఉపన్యాసం ఇచ్చాడతను. అంతావిన్న తరువాత తండ్రి అడిగాడు - "అదంతా సరే, ఇంతకీ దాన్ని నువ్వు చేసుకుంటావా లేదా ?"

ఆ ప్రశ్నకి సరిఅయిన సమాధానం రమ పెళ్ళి అయిపోయిందాకా అతనికి తెలీనేలేదు. చిత్రం. రమకి ఈ సంగతి తెలుసు. అయినా

ఆమె అతనితో ఈ ప్రస్తావనే తేలేదు. ఆమె ఏమాత్రం సూచన చేసినా అతను స్పష్టంగా తన హృదయం విప్పేసేవాడే. అయితే ఆమె లేత చింతకాయలు ఉప్పద్దుకుని తింటూనే కూర్చుంది. పెళ్ళి నాడు కూడా ఏదో అవాంతరం వచ్చి పెళ్ళి ఆగిపోతుందని అతను ఆశించాడు. ఆనాటి రాత్రి అతనికి రకరకాల కలలొచ్చాయి అన్నీ పెళ్ళి ఆగిపోడాన్ని గురించే.

రమని తను పెళ్ళాడి ఉంటే? - అతని మనస్సు నవ్వింది. అప్పు డొక రాతబల్లదగ్గర కూర్చుని, ఆమె భర్తలాగే అతనూ వడ్డీ వ్యాపారం చేస్తూడును. నలుగురయిదుగురు పిల్లల్నికని ఉండును వెనక సీట్లో కూచుని రమతో వెర్రి వేళాకోళాలాడుతుండును. అపడు లోకానికి ప్రజ్ఞాపారమిత ఎవరందిస్తారుంతటి శిష్యబత్నాందానికి ఆచార్యత్వం ఎవరు వహిస్తారు? కళ, కళాతపస్వి జీవిన్ని బలి గొంటుంది. తను నటించి అతను లోకానికి అనశ్వరమయిన ఆనం దాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. వెయ్యిమంది రమలు కలిసినా ఒక్క కావ్యానికి సరిరారు.

కళ నశిస్తే ఏం? లోకమంతా రమలతో నిండిపోతే ఇంక కళ ఎందుకు? జీవితం గొప్పదా? కళ గొప్పదా? సందేహం ఏముంది, జీవితమే. కళంతా ఈ సత్యాన్నేగా నిరూపించేది. అయితే కళ కోసం జీవితాన్ని ధ్వంసం చేసుకోడం ఎంత వెర్రితనం, ఎంత అవివేకం. జీవితం. అనుభవం, అదే అసలీ లోకంలోకంతకీ ప్రధాన మయినది. అన్నికళలూ నశించిపోయినా జీవితం మిగలాలి.

రేపు నా పుట్టినరోజు.

కారు గౌతమీ గ్రంథాలయం ముందు ఆగింది. రమా, భర్తా, కారు దిగారు. అతను ముందు సీట్లో నిద్రపోతున్నాడు. అకారణా శ్రువులు అతని కళ్ళవెంట కారుతున్నాయి. రమ అతన్ని మేలు కొలిపింది. అతను కళ్లు నులుపుకుంటూ లేచాడు.

రేపు నా పుట్టినరోజు - రేపు నా షష్టిపూర్తి.